

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА В ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКІЙ ПРОПАГАНДИ ПІД ЧАС ОКУПАЦІЇ КРИМСЬКОГО ПІВОСТРОВА (ЛЮТИЙ-КВІТЕНЬ 2014)

Олена Павлівна ШИПОТІЛОВА,

*канд. іст. наук, доц., доцент кафедри
довузівської підготовки, Одеський
національний морський університет,
стипендіат програми Уряду Республіки Польщі для
молодих науковців (2023-2024 рр.)
<https://orcid.org/0000-0002-9842-8157>*

POLISH PRESS IN THE COUNTERING RUSSIAN PROPAGANDA DURING THE OCCUPATION OF THE CRIMEAN PENINSULA (FEBRUARY-APRIL 2014)

The study is examined the issue of the Polish press in the countering Russian propaganda during the occupation of the Crimean Peninsula. The articles of Polish journalists are analyzed the course of the main chronological events in Crimea, gave the definition and nature of the Russian occupation, the term “green men”, advice to the new Ukrainian government on activities in the conditions of Russian aggression. On the pages of Polish newspapers, the number of personnel and military forces transferred by Russia to Crimea, the thorough opinions of well-known representatives of the Ukrainian authorities, intelligentsia and the international community, especially the opinions of the indigenous peoples of the Republic of Crimea regarding the annexation of the territory of the peninsula to the Russian Federation, are highlighted.

Keywords: *polish press, newspaper, journalists, Autonomous Republic of Crimea (ARC), peninsula, aggression, occupation, “green men”.*

З часів Другої світової війни ми більш-менш усвідомлюємо, що на кінцевий образ війни дуже впливає пропаганда. Сучасний медіа-імідж є набагато більш розпорошеним, фрагментованим і дедалі відверто політизованішим. У разі такої події, як вторгнення Російської Федерації в Україну в 2014 році, все важче визначити “об’єктивну” правду, оскільки медіасфера є сферою інформаційної війни, а дезінформація – це один із ключових видів діяльності, пов’язаних із війною.

Польська політична преса детально стежила та аналізувала українсько-російське військове вторгнення з лютого 2014 р. Велика кількість публікацій щодо початку російської агресії на українській землі та веденню гібридної війни міститься на сторінках польського щотижневого громадсько-культурного журналу “Tygonik Powszechny”, започаткований кардиналом Адамом Стефаном Сапегою і виходить у Кракові з 1945 р.

У статті журналіста Павела Решки повідомляється, що Москва напала на Україну раптово і очевидною ціллю став Кримський півострів – найслабша ланка української державності. Безсумнівно, що заздалегідь підготовлений план був реалізований. Росіяни вирішили скористатися смутою в Києві, загальним розладом і низькою моральним духом української армії в Криму, де більшість становили росіяни. На півострові українці мали близько 19 тисяч солдатів, а росіяни 14 тисяч військо службовців, тобто на папері сили обох сто-

рін були однакові. Однак, на практиці вийшло по-іншому. По-перше, в українських військах служило багато громадян, які відчували спільність із Росією, а не з Україною. Бойовий стан цих підрозділів залишився бажати кращого і нова влада не змогла представити чіткої картини стратегій дій. Насправді Київ боявся, що більш серйозні дії спровокують росіян на вторгнення, як це було в випадку з Грузією. І відразу, починається масовий пропагандистський наступ на нову українську владу в Києві. Російське населення почало виходити на демонстрації, а в ніч з 27 на 28 лютого 2014 р. на вулицях Сімферополя та аеропорту Бельбек з'явилися знамениті “зелені чоловічки” – російські військові без жодних розпізнавальних знаків. Росія дуже швидко перекинула на півострів до приблизно 30 тисяч військовослужбовців. Отже, українські військові залишилися в безнадійному стані [1, с. 3].

У тому ж номері вийшли стаття Войцеха Конончука “Війна Путіна поетапно”, інтерв'ю з Йосипом Зісельсом – українським дисидентом і важлива стаття історика Тимоті Снайдера щодо російської пропаганди.

Наступним польським виданням, що активно висвітлював події в Україні, аналізував щоденну ситуацію збройної агресії Росії стала газета “Wyborcza.pl”. 1 квітня 2014 р. Томаш Білецькі опублікував статтю “Російська армія розпочала відступ. Але Путін стоїть на захисті Придністров'я”. Зокрема автор вказує, що частина російських військ відводиться від українського кордону, але Москва вимагає глибокої федералізації України. У цьому номері газети увага звертається на події в анексованому Криму: “Тим часом Москва вводить новий порядок у Криму. Жителі мають до 21 квітня 2014 р. обмовитися, що вони не хочуть автоматично ставати громадянами Росії. Якщо вони залишаться лише з українським паспортом, їм доведеться отримати дозвіл на постійне проживання в Криму. Москва не лякає їх депортаціями, але й не заявляє, що вони зможуть без проблем залишитися на півострові. Дмитро Медведєв провів там виїзне засідання російського уряду, пообіцявши кримчанам підвищення зарплат і послаблення для інвесторів” [2, с. 599].

На сторінках видання “Rzeczpospolita” - це загальнонаціональна економічно-правова газета, вийшла стаття “Крим на боці Росії”, де повідомлялося, що група близько 100 озброєних чоловіків увірвалися до будинку парламенту Республіки Крим і уряду. У них була форма, але не було знаків розпізнавання. Проте одразу ж вивісили на будівлях російські прапори та поставили перед входом величезну табличку: “Крим – це Росія”. Реакція в.о. президента України Олександра Турчинова була миттєвою. Це акт агресії проти української держави. Ми будемо використовувати всі заходи для відновлення контролю над будівлями, повідомили у відомстві. Автор статті зазначає, що Україна є безсильною у протистоянні окупації Кримського півострова, оскільки напад стався в найгірший момент для української влади, новий уряд тільки формується і зокрема, має відновити контроль над поліцією та армією по всій країні. Єдине, що може розбити Україна зі свого боку – це скликати засідання РНБО, на якому ухвалити рішення щодо розпуску парламенту АР Крим і розробити план повернення контролю над установами. Автор радить уряду Арсенія Яценюка діяти швидко, тому що Москва все більше втягується в боротьбу з новою владою в Україні. Це проявляється в наданні притулку президенту України Віктору Януковичу, який повідомив, що він все ще залишається

главою держави. І однозначно, виступав за відокремлення регіонів України, населених переважно росіянами. Пан Янукович у своїй промові для ЗМІ відмітив, що Україну захопили екстремісти і він був змушений просити російську владу надати йому прихисток і вести війська [3, с. 3].

У тому самому номері “Rzeczpospolita” вийшла стаття “Кримські татари не хочуть іноземної влади на півострові”, в якій подається інтерв'ю народного депутата Крима Мустафи Джемілева. Він наголосив, що позиція кримських татар незмінна, Крим має залишитися в складі України.

Ще в одному польському виданні вийшла цікава стаття на тему “Відправте дитину до Криму” в якій пропагувалося, що в Криму діти пройдуть перевиховання в оздоровчих таборах. Козацький полк з Росії допоможе змінити свідомість українських дітей, яких ніби то виховували в традиціях націоналізму та ненависті до Російської Федерації [4, с.].

Отже, проведене дослідження польської преси щодо окупації Кримського півострова Російською Федерацією, свідчить що журналісти з Республіки Польщі не піддалися на прояви російської пропаганди в питаннях неконституційної та екстремістської влади в Києві, інтерпретації “зелених чоловічків” з боку Росії, що то є представники кримської самооборони, а ніяк неросійські військові. За короткий період захоплення парламенту Криму досить чітко зазначено кількість перекинутої з боку Росії живої і військової сили до Криму, поданий об'єктивний аналіз перебігу подій на шпальтах польських газет, висвітлено ґрунтовні думки відомих представників української інтелігенції і уряду України, особливо настрої корінних народів Республіки Крим щодо приєднання території півострова до РФ.

Список використаних джерел:

1. Reszka Pawel. Korespondencja z Krumu. Tygonik Powszechny. 2014. №10. 9 marca.
2. Медвідь О. В. Польська преса про початок українсько-російської війни за матеріалами газети “Wyborcza.pl” (квітень-серпень 2014). Режим доступу: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/237/6290/13325-1?inline=1>
3. Krym staje po stronie Rosji. Rzeczpospolita. 2014. №49. 28 lutego.
4. Wyslij dziecko na Krym! Magazyn reporterow. 2014. №12. 20 marca.